

Шифр «Східне партнерство»

**ОЦІНКА РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ З ПОЛЬЩЕЮ
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

АННОТАЦІЯ

Зовнішня торгівля як один з видів міжнародної діяльності залишається вагомим складовою прибуткових статей будь-якої країни. Сучасна пропозиція товарів і послуг має мати не тільки порівняльні переваги з іншими країнами, а й бути конкурентоспроможною за рахунок їх адаптації до тенденцій, пануючих на ринках збуту.

Для дослідження обрано зовнішню торгівлю України з Польщею у світлі європейської інтеграції, в роботі оцінюються закономірності її сучасного стану та надаються пропозиції щодо її подальшого розвитку.

Завдання роботи полягає у висвітленні особливостей зовнішньої торгівлі України та Польщі, а також проблем та перспектив їх подальшого співробітництва у зовнішньоторговельній сфері. Для отримання достовірних результатів дослідження було проведено детальний аналіз наявної інформативної бази, як вітчизняних, так і європейських джерел. Використано такі методи наукового аналізу, як синтез, аналіз, групування, порівняння, індексний метод, багатофакторний кореляційний аналіз та систематизація.

Робота складається з трьох розділів, зокрема, у першому розділі розглядаються роль зовнішньої торгівлі України з Європейським Союзом в сучасних умовах. Другий розділ містить аналіз закономірностей зовнішньої торгівлі України та країн Європейського Союзу. У третьому розділі надано оцінку проблем покращення двосторонньої зовнішньоторговельної співпраці України з Польщею, викладено перспективи удосконалення товарної структури експорту та подано рекомендації щодо перспектив розвитку співпраці України та Польщі. Основні результати роботи наведено у висновках.

Ключові слова: зовнішня торгівля, імпорт, експорт, ЄС, Польща, безпека зовнішньої торгівлі, індекс відносних порівняльних переваг.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. МІСЦЕ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ З ЄС В СУЧАСНІЙ МЕРЕЖІ СВІТОГОСПОДАРСЬКИХ ЗВ’ЯЗКІВ УКРАЇНИ.....	6
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ПОЛЬЩЕЮ.....	10
2.1 Експортні та імпорتنі операції між Україною та Польщею	10
2.2 Оцінка показників безпеки зовнішньої торгівлі між Україною та Польщею	17
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОТОРГІВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ПОЛЬЩЕЮ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	20
3.1 Перепони на шляху покращення двосторонньої зовнішньоторговельної співпраці України з Польщею	20
3.2 Пропозиції щодо удосконалення взаємодії в сфері зовнішньої торгівлі між Україною та Польщею	22
ВИСНОВКИ	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	32
ДОДАТКИ.....	34

ВСТУП

В сучасних умовах глобалізації та геополітичних змін у світі виняткове значення для України має євроінтеграційний вектор розвитку, що визначається її геополітичним, геоекономічним, історичним європейським статусом та перспективами розвитку міжнародних торговельних контактів. Тому особливого значення набуває підтримка та розвиток міжнародних торговельних відносин з основними європейськими партнерами, зокрема з Польщею як ключовим стратегічним партнером України. Це обумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Об'єктом дослідження є зовнішня торгівля України з Польщею.

Предметом дослідження є поглиблення співробітництва в сфері зовнішньої торгівлі між Україною та Польщею.

Мета роботи полягає в дослідженні сучасних особливостей зовнішньої торгівлі України та Польщі та визначення перспектив її подальшого розвитку в умовах євроінтеграції.

Реалізація поставленої мети вимагає вирішення ряду завдань:

- дослідження сучасного стану зовнішньої торгівлі України з ЄС;
- проведення аналізу динаміки та структури зовнішньої торгівлі між Україною та Польщею;
- оцінювання показників безпеки зовнішньої торгівлі України та Польщі;
- розгляд ключових проблем щодо покращення взаємодії України та Польщі в зовнішньоторговельній сфері;
- визначення напрямів удосконалення взаємодії в сфері зовнішньої торгівлі між Україною та Польщею.

У процесі роботи над поставленими завданнями, використовувалась інформація з офіційних сайтів науково-дослідних установ України і країн Європейського Союзу, опрацьовувались роботи (статистичні звіти, аналітичні доповіді, монографії) спеціалістів галузі таких як М.Марченко, В.Колесник, С.Кулицький, Н.Осадча, Я. Пташек, В. Сіденко, Т. Циганкова, С.Семів та ін.

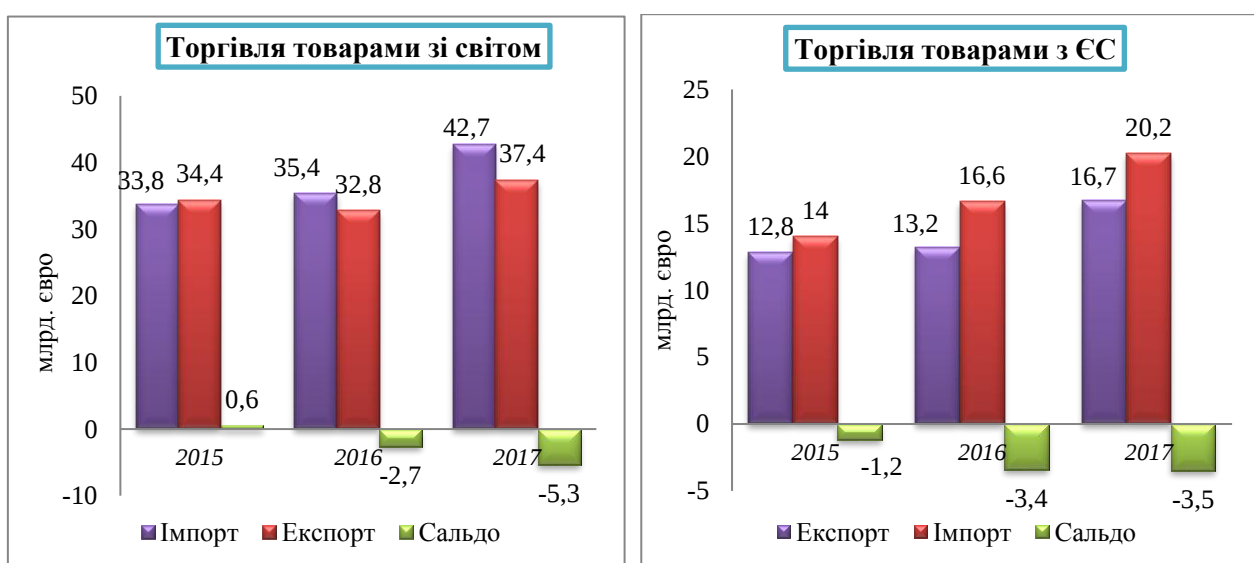
Наукова новизна даної роботи полягає в узагальненні закономірностей та ключових чинників розвитку зовнішньоекономічної торгівлі між Україною та Польщею в сучасних умовах, а також у розробці конкретних рекомендацій щодо подальшого співробітництва в зовнішньоторговельній сфері досліджуваних країн.

Для отримання достовірних результатів дослідження було проведено детальний аналіз наявної інформативної бази, використано такі методи, як синтез, аналіз, групування, порівняння, індексний метод, багатофакторний кореляційний аналіз та систематизація. У першому розділі розглядаються роль зовнішньої торгівлі України з Європейським Союзом в сучасних умовах. Другий розділ містить аналіз закономірностей зовнішньої торгівлі України та країн Європейського Союзу. У третьому розділі надано оцінку проблем покращення двосторонньої зовнішньоторговельної співпраці України з Польщею, викладено перспективи удосконалення товарної структури експорту та подано рекомендації щодо перспектив розвитку співпраці України та Польщі. Основні результати роботи наведено у висновках.

РОЗДІЛ 1. МІСЦЕ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ З ЄС В СУЧАСНІЙ МЕРЕЖІ СВІТОГОСПОДАРСЬКИХ ЗВ'ЯЗКІВ УКРАЇНИ

Міжнародна торгівля товарами та послугами має вагоме значення для будь-якої країни світу. За динамікою останніх років до основних зовнішньоторговельних партнерів України відносяться країни ЄС, Росія, Туреччина, Індія, Китай, Єгипет, Білорусь, США, Молдова та Іран. За 2017 рік їх питома вага у загальному обсязі експорту товарів з України складала - 40,2% (ЄС), 9,3% (Росія), 5,7% (Туреччина), 5,2% (Індія), 4,6% (Китай), 4,3% (Єгипет), 2,6% (Білорусь) 1,9% (США), 1,6% (Молдова) та 1,4% (Іран) [1].

ЄС зараз є найбільшим торговельним партнером України з питомою вагою у зовнішньоторговельному обороті товарів України - 41,3% за 2017 рік. Україна ж займає 25 місце (між Ізраїлем та Таїландом) серед партнерів ЄС у експорті та імпорті товарів (трохи менше 1% від загального обсягу торгівлі ЄС) [3]. На даний момент такі відносини мають наростаючий характер у порівнянні з аналогічними періодами минулих років (рис. 1.1), оскільки відбуваються збільшення як зовнішньоторговельного обороту товарів (на 26,1%), так ріст експорту товарів (на 30,3%).

Джерело: Побудовано на основі даних Eurostat [Електронний ресурс].
http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_111613.pdf

Рисунок 1.1 Зовнішня торгівля України зі світом та ЄС у млрд. євро

Підґрунтя такої тенденції було сформовано зміною вектору стосунків з Російською Федерацією (до 2012 р. головним ринком збуту для українських товарів слугувала Росія з 26,1% до загального обсягу експорту, в той час як в ЄС йшло приблизно стільки ж скільки в одну Росію – 26,9% від обсягу експорту [10]) під впливом міждержавного конфлікту на євроінтеграційний напрям. Цій зміні сприяли довготривале співробітництво у контексті Східного партнерства і добросусідства та підписання Угоди про асоціацію (Association Agreement) у 2014 році, зокрема однієї з її частин - Глибокої та всеосяжної зони вільної торгівлі (Deep and Comprehensive Free Trade Agreement), яка почала діяти з 1 січня 2016 року.

Базовою метою під час укладання АА та DCFTA було прописано посилення торгівлі товарами та послугами між ЄС та Україною шляхом поступового зниження тарифів та приведення українського законодавства у відповідність до вимог ЄС [4]. Поступовий вплив на зміни обсягу продажу та купівлі продукції між Україною та Європою можна спостерігати за табл. 1.1

Таблиця 1.1 – Динаміка та структура зовнішньоторговельного обороту між Україною та ЄС у млрд. євро

Рік / Показник	Експорт у млрд. євро			Імпорт у млрд. євро			Сальдо у млн. євро	Обіг у млн. євро
	Вартість	Зростання, %	% у обсязі ЄС	Вартість	Зростання, %	% у обсязі ЄС		
2013	13,882	-5.2	0.8	23,899	0.1	1.4	10,017	37,781
2014	13,734	-1.1	0.8	16,992	-28.9	1.0	3,259	30,726
2015	12,844	-6.5	0.7	14,034	-17.4	0.8	1,190	26,877
2016	13,184	2.7	0.8	16,572	18.1	0.9	3,388	29,756
2017	16,686	26.6	0.9	20,215	22.0	1.1	3,529	36,902

Джерело: Побудовано на основі даних Eurostat [Електронний ресурс]. – http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/september/tradoc_111613.pdf

За табл. 1.1 експорт з імпортом України та ЄС у 2016-2017 рр. почав показувати додатне зростання, досягнувши свого піку у 2017 р. – з зовнішнім оборотом 36,9 млрд. євро. Серед найбільших партнерів з країн-членів ЄС за останні роки традиційно вирізняються Німеччина, Польща, Угорщина, Італія,

Чехія, Іспанія, Нідерланди. Розглянути їх частку у торговельному обороті за 2017 р. можна за табл. 1.2.

Таблиця 1.2 – Сальдо зовнішньої торгівлі України за країнами ЄС в 2017 р., євро

Країна	Експорт		Імпорт		Сальдо, євро
	євро	частка, %	євро	частка, %	
ЄС	16 683 183 395	100	20 196 406 705	100	3 513 223 310
Австрія	602 282 854	3,61	493 618 743	2,44	-108 664 111
Бельгія	443 657 116	2,66	660 254 231	3,27	216 597 115
Болгарія	458 296 615	2,75	150 549 084	0,75	-307 747 531
Велика Британія	452 105 077	2,71	464 890 031	2,30	12 784 954
Греція	183 456 194	1,10	124 764 766	0,62	-58 691 428
Данія	120 458 966	0,72	244 618 821	1,21	124 159 855
Естонія	90 871 118	0,54	75 974 371	0,38	-14 896 747
Ірландія	38 872 230	0,23	44 257 408	0,22	5 385 178
Іспанія	1 281 841 102	7,68	391 091 941	1,94	-890 749 161
Італія	2 476 726 963	14,85	1 384 835 240	6,86	-1 091 891 723
Кіпр	41 291 686	0,25	8 695 714	0,04	-32 595 972
Латвія	151 847 802	0,91	141 405 256	0,70	-10 442 546
Литва	237 741 409	1,43	736 000 990	3,64	498 259 581
Люксембург	7 378 124	0,04	12 942 601	0,06	5 564 477
Мальта	2 080 313	0,01	128 030	0,00	-1 952 283
Нідерланди	1 527 712 006	9,16	926 937 535	4,59	-600 774 471
Німеччина	1 740 281 713	10,43	4 437 816 210	21,97	2 697 534 497
Польща	2 136 483 251	12,81	4 274 960 089	21,17	2 138 476 838
Португалія	246 302 227	1,48	31 017 195	0,15	-215 285 032
Румунія	807 620 947	4,84	490 720 913	2,43	-316 900 034
Словаччина	611 033 764	3,66	409 576 743	2,03	-201 457 021
Словенія	43 447 983	0,26	144 749 665	0,72	101 301 682
Угорщина	1 642 785 514	9,85	2 055 243 273	10,18	412 457 759
Фінляндія	66 992 009	0,40	199 985 005	0,99	132 992 996
Франція	409 059 417	2,45	856 793 326	4,24	447 733 909
Хорватія	23 863 325	0,14	29 021 450	0,14	5 158 125
Чехія	763 459 776	4,58	1 064 403 267	5,27	300 943 491
Швеція	75 233 894	0,45	341 154 807	1,69	265 920 913

Джерело: Побудовано на основі даних Eurostat [Електронний ресурс]. – <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/EDN-20180709-1?inheritRedirect=true>

За табл. 1.1 серед країн-членів ЄС Німеччина (4,4 млрд. євро або 21,97% експорту товарів ЄС в Україні) і Польща (4,3 млрд. євро або 21,17%) є безумовно найбільшими експортерами в Україну в 2017 році, за ними - Угорщина (2,1 млрд. євро або 10,18%), Італія (1,4 млрд. євро або 6,86%) і Чехія (1,1 млрд. євро або 5,27%). Італія (2,5 млрд. євро або 14,85% імпорту товарів ЄС

з України) і Польща (2,1 млрд. євро або 12,81%) були найбільшими імпортерами з України в 2017 році, випередивши Німеччину (1,7 млрд. євро або 10,43%), Угорщину (1,6 млрд. євро або 9,85%) і Нідерланди (1,5 млрд. євро або 9,16%).

П'ятнадцять країн-членів ЄС зафіксували позитивне сальдо в торгівлі з Україною в 2017 році, причому Німеччина (+ 2,7 млрд. євро) і Польща (+ 2,1 млрд. євро) мають найбільший профіцит. Навпаки, найбільший дефіцит спостерігався в Італії (- 1,1 млрд. євро), Іспанії (- 0,9 млрд. євро) і Нідерландах (- 0,6 млрд. євро).

Найбільшою мірою такої торгівлі ЄС товарами з Україною сприяють машини та транспортне обладнання. У 2017 році ЄС експортував до України машин і транспортного устаткування на суму 7,6 млрд., що становить більше третини всього експорту (37%), за яким слідують інші промислові товари (4,6 млрд. або 23%) і хімікати (4, 0 млрд. або 20%). У той же час, ЄС імпортував 5,3 млрд. інших промислових товарів з України, що становить майже третину від загального імпорту (32%), за яким слідує сировина (4,6 млрд. або 27%) і продукти харчування та напої (3,0 млрд. або 18%).

Таким чином, аналіз динаміки та структури зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС показав, що останній є одним з основних торговельних партнерів України, питома вага якого у 2017 р. становила 41,3%. В 2013-2015 рр. було зафіксовано скорочення експорту та імпорту, то починаючи з 2016 р. спостерігалася позитивна динаміка. Найбільші експортні поставки товарів та послуг Україна здійснювала до Італії, Польщі, Німеччини, Угорщини, Нідерландів та Іспанії. Найбільші імпортні поставки товарів та послуг серед країн ЄС здійснювалися з Німеччини, Польщі, Угорщини, Італії, Чехії. До України найбільше імпортувалося машин та транспортного обладнання, промислових продуктів та хімікатів, експортні потоки до ЄС з України – це в першу чергу інші промислові товари, сировина та продукти харчування.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ПОЛЬЩЕЮ

2.1 Експортні та імпорتنі операції між Україною та Польщею

Експортні операції українських суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності охоплюють операції з продажу товарів та послуг польським суб'єктам господарювання з вивезенням або без вивезення цих товарів за межі митного кордону України.

За ними в період 2013-2017 років Польща займає перше місце та є стабільно найбільшим торговельним партнером України серед країн Центрально-Східної Європи. Розглянути цю динаміку за останні роки можна за поданою табл. 2.1.

Таблиця 2.1- Динаміка експортних операцій України в Польщу за 2013-2017 рр., млн. дол. США

Показник / Рік	2013	2014	Тр, %	Тпр, %	2015	Тр, %	Тпр, %	2016	Тр, %	Тпр, %	2017	Тр, %	Тпр, %
Експорт товарів України в Польщу, млн. дол. США	254,78	264,47	103,8	3,8	197,73	74,8	-25,2	220,01	111,3	11,3	272,46	123,8	23,8
Експорт послуг України в Польщу, млн. дол. США	21,33	20,28	94,8	-5,2	18,19	89,6	-10,4	22,06	121,8	21,8	29,63	134,3	34,3

Джерело: побудовано за даними Держкомстату України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/

За даними табл. 2.1, аналіз експорту товарів за період 2013-2017 рр. (за виключенням 2015) показує, що відбувалося поступове збільшення обсягів експорту українських товарів до Польщі. В 2017 р. експорт зріс на 23,8% в порівнянні з 2016 роком і склав 2 724,6 млн. доларів. Аналогічно й з послугами, з 2013 р. (за виключенням 2014 і 2015) відбувалось поступове їх збільшення, з максимальним значенням у 2017 р. – 29,63 млн. дол., яке на 34,3% більше за 2016 р. Ці зміни у обсягах експорту товарів з України свідчать про значну

зацікавленість українських суб'єктів господарювання в нарощуванні експорту товарів та послуг.

Подальший аналіз того, що сформувало такі обсяги експорту з України до Польщі, можна здійснити за допомогою структури товарів та послуг до Польщі, представлених у Додатку А за табл. А.1 і табл. А.2.

За даними табл. А.1 ще раз можна підтвердити про поступове нарощування експорту товарів до Польщі за період 2013-2017 рр. (за виключенням 2015 р., оскільки майже за кожною товарною групою УКТЗЕД спостерігався від'ємний темп приросту). Цьому сприяло істотне збільшення обсягів їстівних плодів та горіхів – з 39,7% до 72,2%, жирів та олій тваринного, рослинного походження – з 60% до 72%, алюмінію та виробів з нього – з 2% до 75,5%, меблів – з 55,9% до 60% у 2017 році. З цієї структури товарів виходить, що Україна збільшує як продаж сировини, так і готової продукції з більшою доданою вартістю, що може бути пов'язано з усуненням митних бар'єрів та повним використанням наданих квот країнами-учасниками ЄС.

Аналіз структури послуг за даними табл. А.2 за вказаний період теж має додатну динаміку (за винятком 2014 і 2015) та характеризується впевненим темпом приросту послуг з будівництва – з 98,3% до 166,7%, культурних і рекреаційних послуг – з 81,6% до 434,8% та транспортних послуг – з 10% до 56% у 2017 р., що робить його найвдалішим роком за 2013-2017 рр. Збільшення обсягу послуг за останній рік також показали послуги з переробки матеріальних ресурсів, послуги, пов'язані з подорожами, послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю, роялті, ділові послуги і державні та урядові послуги.

На зазначений пік експортних операцій у 2017 р. вплинула переважаюча за весь період структура товарів та послуг у % до загального обсягу, зображена на рис. 2.1 та 2.2. За рис. 2.1 найбільш вартісними статтями українського товарного експорту за 2013-2017 рр. були чорні метали; електричні машини; руди, шлаки і зола; деревина і вироби з деревини та меблі, що є відображенням промислового потенціалу України. Експорт послуг був зосереджений на таких

послугах як переробка матеріальних ресурсів, транспортні послуги, комп'ютерні та інформаційні послуги, ділові послуги та послуги з будівництва.

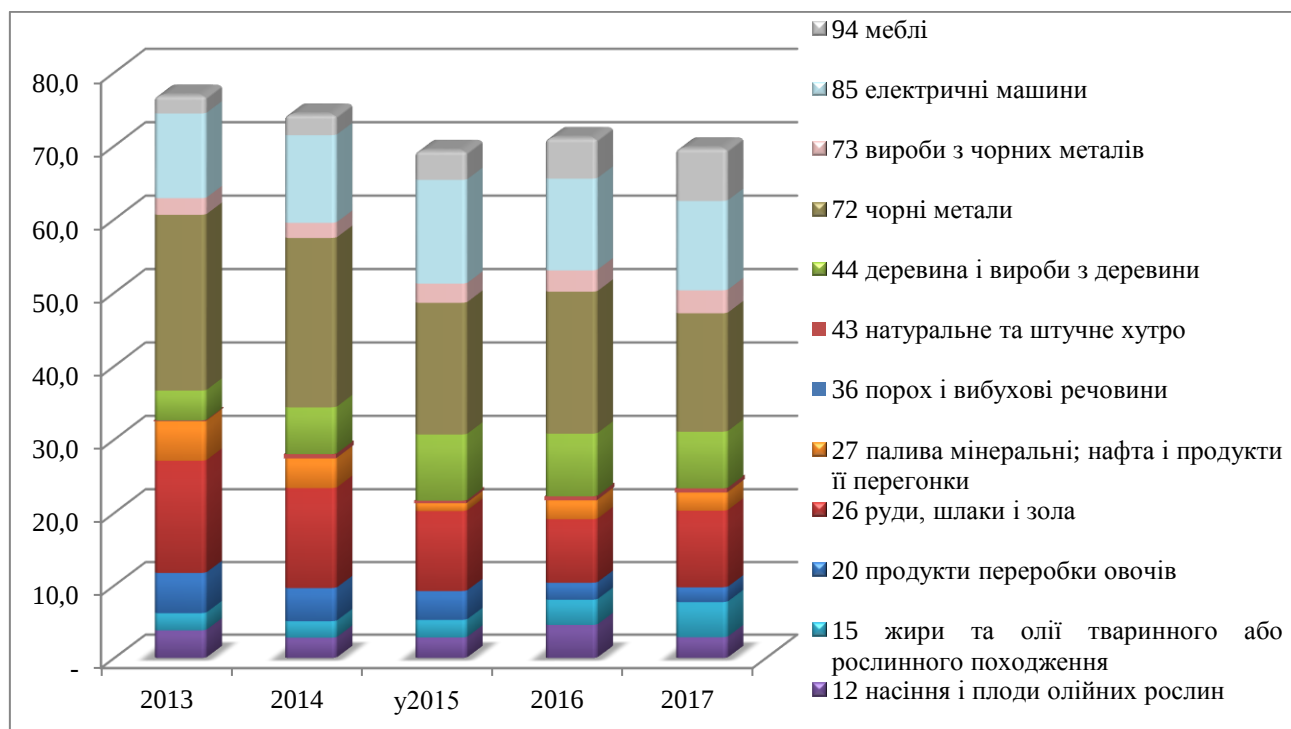

Рисунок 2.1. Структура товарів до загального обсягу експорту товарів з України до Польщі, %

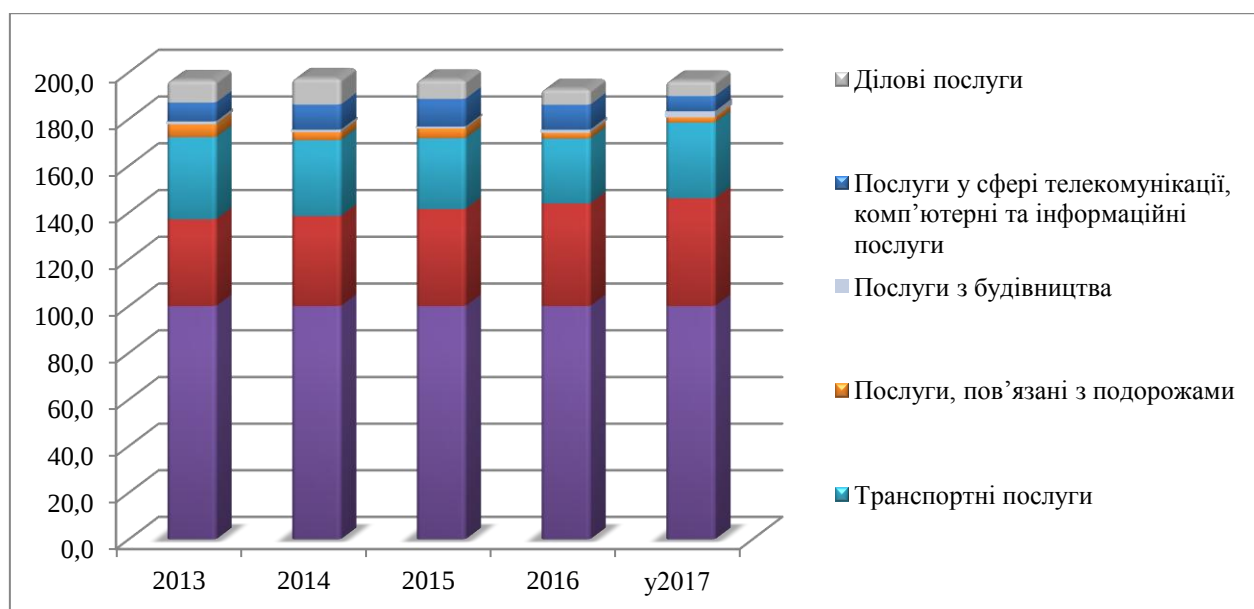

Рисунок 2.2. Структура послуг до загального обсягу експорту товарів з України до Польщі, %

Джерело: побудовано за даними Держкомстату України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/

Протилежним процесом експорту України є імпорт з Польщі. До імпортних операцій відносяться операції з купівлі товару українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності у польських суб'єктів з ввезенням або без ввезення цих товарів на територію України, включаючи купівлю товарів, призначених для власного споживання установами та організаціями України, розташованими за її межами.

За цими операціями Польща за період 2013-2017 років займає друге місце серед країн Центрально-Східної Європи та п'яте серед торговельних партнерів України з інших країн світу. Розглянути імпортну динаміку за останні роки можна за поданою табл. 2.2.

Таблиця 2.2 - Динаміка імпорту за 2013-2017 рр., млн. дол. США

Показник / Рік	2013	2014	Тр,%	Тпр, %	2015	Тр,%	Тпр, %	2016	Тр,%	Тпр, %	2017	Тр,%	Тпр, %
Імпорт товарів в Україну з Польщі, млн. дол. США	407,43	307,08	75,8	-24,2	232,41	75,7	-24,3	269,33	115,9	15,9	345,38	128,2	28,2
Імпорт послуг в Україну з Польщі, млн. дол. США	16,56	14,84	88,6	-12,2	9,88	66,6	-33,4	13,86	140,4	40,4	15,02	108,4	8,4

Джерело: побудовано за даними Держкомстату України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/

За даними таблиці 2.2, в період з 2013 по 2015 рр. відбувалось поступове зниження, а з 2016 по 2017 рр. – значне збільшення обсягів імпорту польських товарів до України. В 2017 р. імпорт зріс на 28,2% в порівнянні з 2016 роком і склав 345,38 млн. дол. Аналогічно й з послугами, з 2013 р. по 2015 рр. відбувалось поступове їх зменшення, а з 2016 по 2017 рр. – значне збільшення, з максимальним значенням у 2017 р. – 15,02 млн. дол., яке на 8,4% більше за 2016 р. Така динаміка свідчить про те, що імпорт товарів та послуг є вигіднішим, ніж власне виробництво.

Подальший аналіз динаміки купівлі товарів та послуг з Польщі здійснюється шляхом дослідження структури товарів та послуг до загального обсягу в імпорті з Польщі (рис.2.3 і рис.2.4).

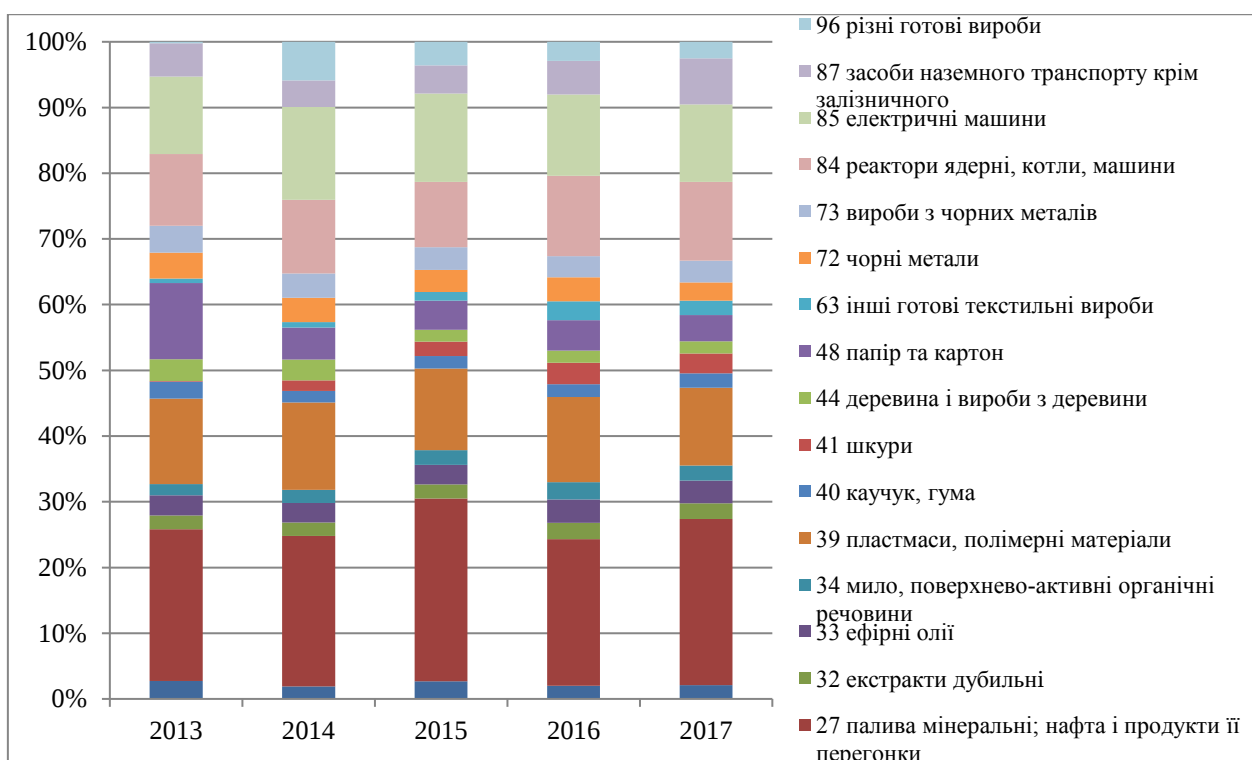

Рис. 2.3. Структура імпорту товарів з Польщі до України, %

Джерело: побудовано за даними Держкомстату України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/

За даними табл. 2.3 можна констатувати, що з 2013 по 2015 рр. відбувалось істотне зменшення імпорту товарів, про що свідчить від’ємний темп приросту у розмірі - 24%. Причинами суттєвого зменшення імпорту могло бути зниження купівельної спроможності населення України та скорочення потреби у високотехнологічному імпорті через знецінення гривні. З 2016-2017 рр. тенденція змінилась – обсяги імпорту почали нарощуватись до 3 453 816,5 тис. дол. США у 2017 р. з темпом приросту 128,2%. Цьому сприяло помітне збільшення імпорту засобів наземного транспорту (крім залізничного) – з 34,3% до 76,7%, каучуку та гуми – з 11,5% до 49%, мінеральних палив; нафти і продуктів її перегонки – з -9,4% до 46,5%, м’яса та істівних субпродуктів – з -16% до 35% у 2017 році.

Така тенденція цієї структури товарів звертає увагу, що Україна збільшує як купівлю сировини, так і готової продукції з більшою доданою вартістю. На це могло вплинути економічне пожвавлення після 2015 р. та зацікавленість, якщо це сировина, виробників в подальшій її переробці з метою перепродажі, і

якщо товари з більшим ступенем обробки – в модернізації старого вітчизняного обладнання.

Рис. 2.4 Структура імпорту послуг з Польщі до України, %

Джерело: побудовано за даними Держкомстату України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/

Аналіз структури послуг за даними рис.2.4 за вказаний період теж, як і товари, має тенденцію до зменшення з 2013 по 2015 рр. та збільшення з 2016 по 2017 рр. Така картина збільшення обсягів характеризувалася помітним темпом приросту комп'ютерних, інформаційних послуг та послуг у сфері телекомунікації – з 18,8% до 78,3%, ділових послуг – з 28,7% до 52,6%, послуг з ремонту та технічного обслуговування – з 23,3% до 48,1% у 2017 р. Збільшення обсягу послуг у структурі імпорту України за останній рік також показали послуги транспортні, послуги, пов'язані з подорожами, послуги з будівництва, роялті і державні та урядові послуги.

Серед зазначених різновидів послуг за 2013-2017 рр. найбільші суми імпорту приносили послуги транспортні, ділові, комп'ютерні та інформаційні,

пов'язані з подорожами та з ремонту і технічного обслуговування. Одним з факторів, що вплинули на їх величину та темпи приросту, може бути встановлений безвізовий режим. Населення частіше почало користуватися послугами транспорту та послугами пов'язаними з подорожами.

Варто звернути увагу, що збільшення комп'ютерних, інформаційних та ділових послуг відбувалося й у експортних статях. За цим можна зробити висновок, що остаточний вигравш від торгівлі через комп'ютерні, інформаційних послуг та послуг у сфері телекомунікації має Україна, оскільки її експорт перевищує імпорт ($19264,3 - 17305,9 = 1958,4$ тис. дол. США), а через ділові послуги – Польща, оскільки отримує $29076,3 - 19194,9 = 9881,4$ тис. дол. США завдяки своєму експорту.

Для визначення тенденцій розвитку зовнішньоторговельних відносин України та Польщі нами було здійснено прогнозування експорту та імпорту товарів та послуг за допомогою вбудованих функцій Excel (дод. Б). Отримані результати доводять високий рівень адекватності регресійних залежностей, за виключенням експорту товарів, та дають змогу прогнозувати збільшення експорту з України та імпорту з Польщі (з рівнем довіри 95% та 97% відповідно).

Далі був проведений багатфакторний кореляційний аналіз залежності експорту та імпорту товарів та послуг від впливових факторів. Він був застосований за допомогою вбудованого Пакету Аналізу MS EXCEL. Вихідна інформація для його аналізу та отримані результати наведено в дод. В.

За отриманими результатами на імпорт товарів з Польщі найбільше впливає душевий рівень ВВП (коефіцієнт кореляції 0,89), індекс зміни споживчих цін в Україні (коефіцієнт кореляції -0,82), рівень загальної глобалізації (індекс кореляції -0,79), індекс політичної стабільності (0,78). Зовсім по-іншому виглядає рейтинг впливових чинників, що отримані для імпорту послуг з Польщі: індекс зміни споживчих цін в Україні (коефіцієнт кореляції -0,9), душевий рівень ВВП (коефіцієнт кореляції 0,77), індекс політичної стабільності (-0,69).

Таким чином, причинами суттєвого зменшення імпорту є зниження купівельної спроможності населення України, що викликані девальваційними процесами та загостренням військових конфліктів.

Щодо експорту товарів та послуг з України до Польщі, вихідна інформація для аналізу яких теж наведена в дод. В, результати аналізу отриманих кореляційних матриць показали, що переважаючими за ступенем залежності за експортом товарів є індекс глобальної конкурентоспроможності України (коефіцієнт кореляції 0,8), ВВП на душу населення (коефіцієнт кореляції 0,62), зміна споживчих цін (кореляція становить -0,58). Кореляційний зв'язок за іншими чинниками є не суттєвим. За експортом послуг найбільший кореляційний зв'язок виявлено з динамікою місця у рейтингу за Глобальним індексом інновацій (-0,74). Кореляційний зв'язок за іншими чинниками є не суттєвим.

Таким чином, на динаміку імпорту товарів та послуг найбільше впливають внутрішньо-економічні та політичні процеси України, в той час як за експортом товарів та послуг найбільшу залежність демонструє індекс глобальної конкурентоспроможності України та Глобальний індекс інновацій відповідно.

2.3 Оцінка показників безпеки зовнішньої торгівлі між Україною та Польщею

Сучасна система зовнішньоторговельних зв'язків Польщі та України за останні роки характеризується зростаючими обсягами експортно-імпортних операцій під впливом українського вектору на Європейський Союз. Тому, розглядаючи обсяги та динаміку зовнішньоторговельних відносин України з Польщею, важливо звертати увагу на аспект зовнішньоекономічної безпеки як індикатору ймовірної залежності від цих зв'язків.

Зовнішньоекономічна безпека є одним з 9 середньозважених субіндексів визначення рівня економічної безпеки України як однієї з основних складових

національної безпеки держави. Для аналізу рівня та тенденцій економічної безпеки зовнішньоторговельних відносин України та Польщі пропонуються порогові показники, надані в табл. 2.3

Таблиця 2.3 – Порогові значення показників зовнішньоторговельної безпеки країни [11]

№	Показники зовнішньоторгової безпеки	Порогові значення			
		Прийнятний рівень	Передкризовий (Ризиковий рівень 1)	Ризиковий рівень 2	Критичний рівень
1	Коефіцієнт покриття експортом імпорту	0,82-1,22	Менше 0,82	Більше 1,22	Менш 0,75
2	Експортна залежність, % до ВВП	більше 40		більше 50	
3	Імпортна залежність, % до обсягів споживання	більше 40		більше 50	
4	Частка експорту у ЗТО	0,45-0,55	менше 0,45	більше 0,55	

Розраховані вищезазначені показники зовнішньоторговельної безпеки для України наведені в табл. 2.4.

Таблиця 2.4 - Показники безпеки зовнішньої торгівлі товарами України та Польщі

Показники	2013	2014	2015	2016	2017
Торгівля товарами					
Коефіцієнт покриття експортом імпорту, %	67,0	72,0	62,0	86,0	85,0
Експортна залежність, %	1,70	1,45	1,39	1,97	2,18
Імпортна залежність, %	2,27	2,28	2,38	2,55	2,95
Зовнішньоторговельна квота, %	1,82	1,73	1,81	2,13	2,37
Частка експорту у ЗТО, %	46,74	41,93	44,87	46,27	45,96
Торгівля послугами					
Питома вага експорту, %	3,75	3,74	5,19	5,08	6,21
Питома вага імпорту, %	4,23	4,83	3,97	4,71	3,59
Коефіцієнт покриття експортом	94,15	80,66	129,99	136,67	83,54
Експортна залежність, %	0,08	0,08	0,12	1,51	0,20
Імпортна залежність, %	1,02	0,11	0,09	0,12	0,27
Зовнішньоторговельна квота, %	0,08	0,08	0,10	1,31	0,22
Частка експорту у ЗТО, %	48,49	44,64	56,52	57,74	45,51

Джерело: побудовано за даними Держкомстату України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/

Проведений аналіз розрахованих показників безпеки торгівлі України та Польщі показав переважну їх відповідність нормативним значенням. Однак коефіцієнт покриття експортом імпорту до 2015 р. залишався за межами норми - у межах критичного рівня та навіть у глибоко критичному рівні. Причиною критичного рівня цього показника покриття була недостатня частка експорту у зовнішньоторговому обігу, тобто Україна була змушена фінансувати свій імпорт за рахунок інших внутрішніх джерел. Тільки у 2016 та 2017 рр. коефіцієнт покриття на прийнятному рівні, що пояснюється активізацією зовнішньоторговельної діяльності України в умовах асоціації України до ЄС. Аналогічною була тенденція за часткою експорту у зовнішньоторговому обороті: до 2013-2014 рр. він не відповідав нормативу, а в 2015-2017 рр. він збільшився та є на прийнятному рівні. Щодо інших коефіцієнтів, то вони у межах норми.

Частка експорту послуг в Польщу складає в середньому 4,79%, а частка імпорту послуг з Польщі - в середньому 4,27%. Починаючи з 2014 р. спостерігається перевищення частки експорту до Польщі над часткою імпорту послуг із Польщі. Зовнішньоторговельне сальдо послугами з 2014-2015 рр. стає позитивним. Коефіцієнт покриття експортом протягом 2013-2017 рр. є у межах прийнятного рівня. Аналогічну тенденцію змін має показник питомої ваги експорту, який є у межах норми протягом всього періоду. Всі інші показники також є у межах норми.

Отже, результати проведеного аналізу дають змогу констатувати, що між Україною та Польщею - стратегічним партнером України у торгівлі товарами та послугами спостерігається двостороння позитивна динаміка: з одного боку, більшість показників показують значення у межах норми, а з іншого – є певні загрози. Головними ризиками у зовнішній торгівлі України та Польщі є нераціональна структура товарообмінних операцій: значна питома вага товарів у сировинній групі в експорті України та значна питома вага енергетичної групи в імпорті до України.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОТОРГІВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ПОЛЬЩЕЮ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

3.1 Перепони на шляху покращення двосторонньої зовнішньоторговельної співпраці України з Польщею

Неврегульованим моментом у зовнішній торгівлі між двома країнами, що має місце протягом останнього десятиріччя, залишається існування зафіксованих розбіжностей у даних по товарообігу між українською та польською статистикою.

Порівняння статистичних даних двосторонньої торгівлі українських і польських статистичних органів, надане у табл. 3.1, свідчить про те, що дисбаланс виникає, головним чином, по стороні польського імпорту до України, натомість, дані щодо українського експорту товарів до Польщі не мають таких суттєвих розбіжностей. Втім, протягом останнього року згадані розбіжності мали тенденцію до зниження. Якщо протягом 2012-2013 р. розбіжності становили близько 23-29% від обсягів товарообігу, то за результатами 6-ти місяців 2016 р. показник зменшився до 7,4 %.

Таблиця 3.1 - Товарообіг між Україною та Польщею за даними національних статистичних відомств

Рік	Польська статистика			Українська статистика			Різниця в обсягах імпорту в Україну, млн. USD	Різниця в обсягах експорту в Польщу, млн. USD	Різниця в обсягах взаємного товарообігу, млн. USD	Різниця в обсягах взаємного товарообігу, %
	Імпорт в Україну, млн. USD	Експорт в Польщу, млн. USD	Взаємний товарообіг, млн. USD	Імпорт в Україну, млн. USD	Експорт в Польщу, млн. USD	Взаємний товарообіг, млн. USD				
2012	5 377,6	2 591,6	7 969,2	3 567,1	2 576,2	6 143,3	-1 810,5	-15,4	-1 825,9	29,7
2013	5 908,0	2 290,0	8 198,0	4 068,7	2 547,8	6 616,5	-1 839,3	257,8	-1581,5	23,9
2014	3 865,6	2 094,1	5 959,7	3 067,4	2 645,0	5 712,4	- 798,2	550,9	-247,3	4,1
2015	3 243,8	1 668,7	4 912,5	2 324,5	1 977,5	4 302,0	- 919,3	308,8	-610,5	12,4
6 м. 2016	1 624,3	912,9	2 537,2	1 236,1	1 113,0	2 349,1	-388,2	200,1	-188,1	7,4

Джерело: Економічний бюлетень Посольства України в Республіці Польща [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://poland.mfa.gov.ua/>

Причини існування розбіжностей у статистичних даних ґрунтовно вивчаються та аналізуються українськими експертами. За попередніми висновками та оцінками спільної робочої групи, вони виникли в результаті [2]:

- наявності розбіжностей у системі ведення статистик митними та статистичними органами обох країн;
- здійснення контрабандного ввезення товарів (на користь цього висновку свідчить збереження у 2013 р. розбіжностей на тому ж рівні, як і в 2012 р., при значному зростанні імпорту);
- ввезення товарів шляхом напівлегального обходу митних правил (використання фізичних осіб для перевезення товарів, тобто «човників», тощо);
- проведення махінацій з боку польських суб'єктів з метою повернення податку ПДВ. При цих схемах, польські підприємці декларують вивезення товару з Польщі в Україну та отримують за це повернення податку ПДВ з державної казни. При цьому товар може взагалі не існувати, або він залишається у Польщі та стає, завдяки проведенню таких операцій, дешевшим;
- ухилення суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності від сплати податків шляхом надання митним органам підроблених документів та супровідної документації, яка містить неправдиві дані щодо кількості та вартості вантажу, його відправників та кінцевих отримувачів.

По цим причинам висновками спільної робочої групи є те, що подолання розбіжностей у статистиці двосторонньої торгівлі поки що неможливе, серед іншого, без приведення української методології обліку експортно-імпортних операцій до стандартів ЄС. Окрім цього, існуванню згаданого явища сприяє недостовірне декларування суб'єктами ЗЕД, заниження митної вартості, зокрема з застосуванням схем подвійних інвойсів, контрабандне ввезення товарів та «човникова» торгівля.

У зв'язку з цією проблемою спільною робочою групою були запропоновані варіанти подолання розбіжностей у взаємному товарообігу між Україною та Польщею в даних митної статистики, що, перш за все, стосуються активізації взаємодії правоохоронних органів України та Польщі з

максимальним посиленням уваги до переміщення через кордон товарів польського виробництва, статистичні розбіжності яких є найбільш суттєвими.

По-друге, з метою виключення можливості використання фізичних осіб для перевезення через кордон товарних партій спеціалісти пропонують запровадити вдосконалення митного законодавства та введення в практику єдиної митної декларації на товар, що перетинає кордон (можливо, в електронній формі з режимом вільного доступу до неї польських і українських митних органів в режимі «онлайн»), що дозволить ідентично відтворювати в статистичному обліку двох країн номенклатуру і вартість товару. А під впливом спільної декларації за для економії часу може бути поширена й практика проведення спільного митного контролю на пунктах перетину українсько-польського кордону.

Як результат, запропоновані альтернативи мають вивчатися органами державної статистики України, які почнуть створювати перелік пропозицій щодо внесення змін до методології обліку статистичних даних з метою її уніфікації з методологією статистичних органів ЄС.

3.2 Пропозиції щодо удосконалення взаємодії в сфері зовнішньої торгівлі між Україною та Польщею

Одним із варіантів удосконалення взаємодії у сфері зовнішньої торгівлі з Польщею і зупинення превалювання від'ємного зовнішньоторговельного сальдо для України є виявлення та користування нею власними конкурентними перевагами. Конкурентними, або порівняльними, перевагами для України є ті, за яких у виробництві вона витрачає менше ресурсів, ніж сторона-конкурент.

З ратифікацією Угоди про глибоку та всеосяжну зону вільної торгівлі Україна отримала можливість постачати товари у ЄС на однакових умовах з Польщею. Визначення галузей України, які мають найвищі конкурентні позиції на ринках зарубіжних країн, може бути вигідним як для України, так і для Польщі. Для України цей процес є незворотнім на шляху економічного

зростання, а для Польщі – виявлення порівняльних переваг України сприятиме як концентруванню на власних перевагах (перенесенню виробничих потужностей з однієї галузі в іншу) та раціональному використанні необхідних товарів (імпортувати буде дешевше, ніж виробляти самим), так і перепрофілюванням (ліквідацією) неконкурентних галузей у конкурентні.

Виділити найдоцільніші для зовнішньої торгівлі товари українським та польським суб'єктам ЗЕД на ринку ЄС можливо за індексом відносних порівняльних переваг у розрізі Стандартної міжнародної торгової класифікації (SITC), яку щорічно публікує Eurostat. Цей індекс був розроблений економістом Ліснером і популяризований дослідником Балассою [12]. Для кількісної оцінки цей показник записується формулою:

$$B_j^i = (x_j^i / x_n^i) / (x_j^{ref} / x_n^{ref}),$$
 де x_j^i – експорт товарів сектору (j), x_n^i – загальний експорт країни (i), x_j^{ref} – експорт товарів сектору (j) інших країн, x_n^{ref} – загальний експорт країни (j).

Якщо індекс $B_j^i > 1$, це підтверджує, що країна (i) має порівняльну перевагу в секторі (j), тобто сектор (j) більш важливий у структурі експорту країни (i), ніж у структурі експорту інших узятих для аналізу країн (ref).

Розглянути цей індекс можна за Додатком Г (табл. Г.1-Г.2), в якому містяться дані про товарну структуру України та Польщі з ЄС окремо. За цим індексом з 99 існуючих в класифікації підгруп відбиралися товари з $(B) > 1$ (табл. 3.2-3.3).

У випадку України, товари з найвищими показниками конкурентоспроможності на ринку ЄС, зазначені у табл. 3.2, не мають довгострокового характеру: перераховані товари виявилися продукцією сировинних галузей економіки, що не є характерним для країн з розвинутою ринковою економікою і не може гарантувати бажаний розвиток. Тому концентрація експорту на таких видах продуктів має носити короткостроковий

характер зі стратегією як перейти на товари з більшою доданою вартістю або високотехнологічну продукцію.

Таблиця 3.2. ТОП-10 товарів з найвищим індексом відносних порівняльних переваг в торгівлі товарами України з країнами ЄС

Товарна структура	Index (B)
42 Рослинні жири та олія рафінована, сира, фракційна(1988-2500)	95,818
4 Тваринні і рослинні масла, жири та воски	44,78
22 Насіння олійних культур	32,349
34 Природний та виробничий газ	26,595
27 Добрива, сировинні мінерали (крім вугілля, нафтопродуктів та цінних каменів)	21,744
35 Електричний струм	17,777
28 Металоносні руди та металолом	11,535
04 Зерно та зернові	7,353
2 Неїстівні сировинні матеріали, крім палива	6,942
67 Залізо і сталь	6,704

Джерело: побудовано автором за даними Eurostat [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://ec.europa.eu/eurostat>

Таблиця 3.3 - ТОП-10 товарів з найвищим індексом відносних порівняльних переваг в торгівлі товарами Польщі з країнами ЄС

Товарна структура	Index (B)
12 Тютюн і тютюнові вироби	5822,393
82 Меблі та їх частини, постіль, матраци, диванні подушки	216,039
22 Насіння олійних культур	150,358
87 Професійні, наукові та контрольно-вимірювальні прилади і апарати	63,088
24 Деревина	46,412
77 Електричні машини, апаратура та апарати, електричні частини	37,522
78 Дорожньо-транспортні засоби (в т.ч. авто)	32,641
74 Промислові машини і обладнання, і машинні частини,	22,545
00 Живі тварини	17,067
1 Напої	17,305

Джерело: побудовано автором за даними Eurostat [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://ec.europa.eu/eurostat>

На противагу Україні, перелік конкурентних товарів Польщі за табл. 3.3 складається в більшості з товарів з високою доданою вартістю, що свідчить про відносно високий рівень спеціалізації Польщі за цими товарними групами на ринках країн ЄС. Зокрема, така картина сильно відобразилась на високому рівні

конкурентних переваг перед Україною на зовнішньому ринку для такої групи як тютюн і тютюнові виробів (величина індексу становить 5822,39).

Порівняння експорту України з експортом Польщі показало наявність різних класифікаційних товарних груп - SITS і УКТЗЕД. Це обумовлює неадекватність використання стандартного індексу Баласси та ускладнює пошук спільних класифікаційних підходів систем обліку. В таких випадках міжнародними експертами використовується формула виявленої порівняльної переваги (RCA), що була обґрунтована французьким Дослідницьким центром прогнозування і міжнародної інформації та є у секторі ринкового аналізу Міжнародного торгового центру UNCTAD [12]. Ця формула виражена так:

$$RCA = \frac{1000}{X_j^t + M_j^t} * [(X_{ij}^t - M_{ij}^t) - (X_j^t - M_j^t) * \frac{(X_{ij}^t + M_{ij}^t)}{(X_j^t + M_j^t)}],$$

де X_{ij}^t - експорт товарів сектору (j) країни (i) до групи інших країн, взятих для аналізу; M_{ij}^t - імпорт товарів сектору (j) країни (i) з групи інших країн, взятих для аналізу; X_j^t - загальний експорт країни (i) до групи інших країн, взятих для аналізу; M_j^t - загальний імпорт країни (i) з групи інших країн, взятих для аналізу.

Розрахунки для обраних країн за пропонованою методикою розрахунку, що використані далі, були складені експертною групою при Міністерстві економіки та торгівлі України. Ці цифри дозволяють оцінити виявлену порівняльну перевагу країни з одною (групою) залученою для аналізу країною за певний період (рік або декілька років).

Показник (RCA) та конкретна структура для України, що може бути використана в подальшому співробітництві з ЄС, зазначені на рис. 3.1-3.2, на відміну від розрахунків індексу В, мають більш оптимістичний характер щодо товарів з більшою доданою вартістю.

Якщо розглядати товарні позиції, у яких Україна має конкурентну перевагу (рис. 3.1) перед Польщею на ринку ЄС, то може виводитись на ринок значна частка продуктів металургійної галузі, що є сировинною базою, з одного

боку, та галузі виробництва, переробки сої (сої, соєвої олії та соєвого шроту та макухи) і покриттів для підлоги (в основному лінолеумів) з іншого.

Рисунок 3.1 Конкретна товарна структура України в порівнянні з Польщею

Джерело: базується на розробках Export Promotion Office (Міністерство економіки та торгівлі України) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.compet.kh.gov.ua/images/2018/Export/Poland_factbook_v04-1.pdf

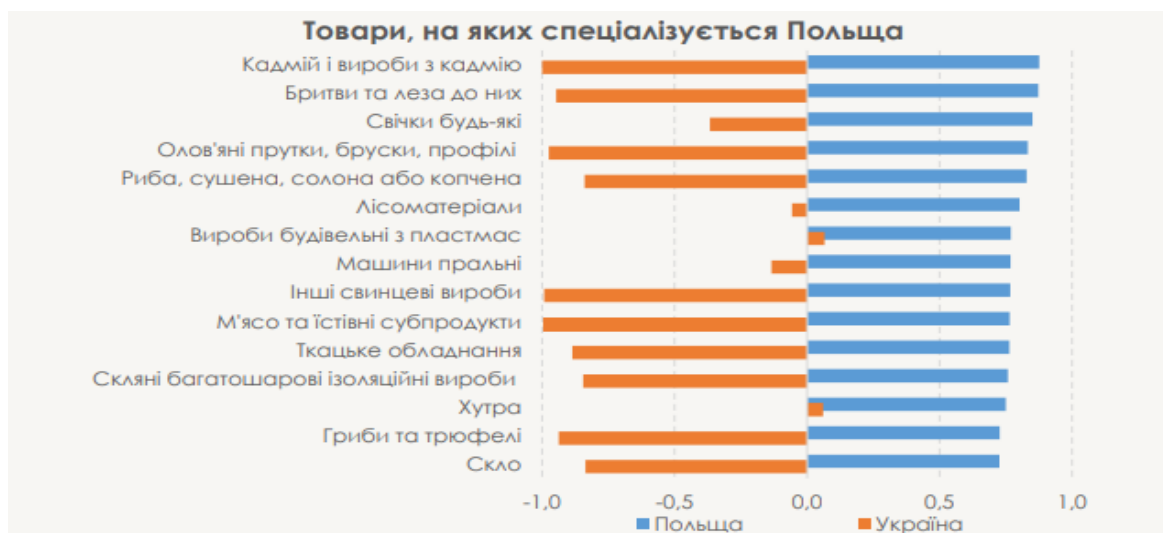

Рисунок 3.2 Конкурентна товарна структура Польщі в порівнянні з Україною

Джерело: Баується на розробках Export Promotion Office (Міністерство економіки та торгівлі України) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.compet.kh.gov.ua/images/2018/Export/Poland_factbook_v04-1.pdf

В цей час, за даними рис. 3.2 розрахунки виявили спеціалізацію Польщі на виробництві певних товарів ($RCA > 1$) з виключенням тих, в виробництві

яких Україна майже не поступається Польщі (жито, гречка, ріпакова олія, курячі яйця, столярні вироби і т.д.). Вивести на ринок ЄС для України всі вищезазначені види товарів, зокрема хутра, скло, оброблену рибу або, наприклад, пральні машини, є складним процесом, оскільки коефіцієнт України нижче 1 та менш ефективніший і більш затратний.

Таким чином, за результатами аналізу можна запропонувати переформатування існуючої товарної структури України шляхом включення до її складу конкурентоспроможної продукції на ринку ЄС, зображеної в табл. 3.4.

Таблиця 3.4 – Пропозиції щодо розширення експортної номенклатури товарів, в яких Україна має перевагу перед Польщею

№ у топ-10	Існуюча структура експорту товарів (за УКТЗЕД)	Пропонована структура товарів (за індексом переваг - В)	Пропонована структура товарів (за індексом переваг - RCA)
1	72 чорні метали	42 Рослинні жири та олія рафінована, сира, фракційна	Олія соняшникова або бавовняна
2	85 електричні машини	4 Тваринні і рослинні масла, жири та воски	Титанові, залізні та ін.. руди та концентрати
3	26 руди, шлаки і зола	22 Насіння олійних культур	Матеріали рослинного походження
4	44 деревина і вироби з деревини	34 Природний та виробничий газ	Корунд штучний, оксиди алюмінію
5	15 жири та олії тваринного або рослинного походження	27 Добрива, сировинні мінерали (крім вугілля, нафтопродуктів та цінних каменів)	Покриття підлоги (лінолеуму)
6	73 вироби з чорних металів	35 Електричний струм	Каолін та інші глини
7	23 залишки і відходи харчової промисловості	28 Металоносні руди та металом	Хімічні радіоактивні елементи
8	12 насіння і плоди олійних рослин	04 Зерно та зернові	Соеві боби
9	27 палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки	2 Неїстівні сировинні матеріали, крім палива	Марганець та вироби марганцю
10	84 реактори ядерні, котли, машини	67 Залізо і сталь	Титан та вироби з титану

Проведені дослідження дали можливість систематизувати ключові негативні чинники розвитку зовнішньоторговельних відносин України та Польщі, які нами було згруповано за такими ознаками як: політичні (нестабільна політична ситуація в Україні); організаційно-управлінські (недосконалість і нестабільність законодавчої бази; розбіжність української

методології обліку експортно-імпортних операцій від стандартів ЄС; незахищеність і нерозвиненість внутрішніх ринків України); виробничі (велике технологічне відставання від розвинених країн, низька інноваційна активність, низький рівень якості товарів; висока собівартість продукції тощо); внутрішньо-економічні (високий рівень інфляції; скорочення душевого ВВП, девальвація гривні); маркетингово-збутові (високий рівень конкуренції на світових ринках; низький рівень інтегрованості у світове господарство, недостатній рівень товарної диверсифікації експорту; переважно сировинна орієнтація експорту, низька конкурентоспроможність вітчизняного виробництва).

Для зменшення негативного впливу пропонуються наступні заходи:

1) реформування структури експорту за рахунок збільшення високотехнологічної продукції і частки послуг до загального обігу;

2) розширення доступу українських товарів, зокрема таких важливих, як продукція металургійної промисловості та сільського господарства на польський та європейський ринки;

3) гармонізація економічного законодавства відповідно до стандартів Європейського Союзу та міжнародних норм;

4) удосконалення нормативно-правового регулювання ЗЕД в Україні, в т.ч. за допомогою приведення української методології обліку експортно-імпортних операцій до стандартів ЄС, введення в практику єдиної митної декларації на товар, що перетинає кордон;

5) підтримка ефективних національних товаровиробників;

6) зняття існуючих бар'єрів у торгівлі та поглиблення виробничої кооперації;

7) спрощення та збільшення прозорості процедур митного оформлення;

8) активізації взаємодії правоохоронних органів України та Польщі з максимальним посиленням уваги до переміщення через кордон товарів польського виробництва;

9) підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції з метою її відповідності міжнародним стандартам управління якістю (особливо експортної).

ВИСНОВКИ

В результаті вивчення особливостей зовнішньої торгівлі України з Польщею можна зробити наступні висновки:

1. Встановлено, що в сучасних умовах ЄС є найбільшим торговельним партнером України з часткою у зовнішньоторговельному обороті товарів України 41,3% за 2017 рік. Традиційними країнами-партнерами з ЄС за останні роки є Німеччина, Польща, Угорщина, Італія, Чехія, Іспанія, Нідерланди. При цьому Німеччина і Польща були найбільшими експортерами в Україну в 2017 році (відповідно 21,97% та 21,17% експорту товарів ЄС в Україну), а Італія і Польща - найбільшими імпортерами з України в 2017 році (відповідно 14,85% та 12,81% імпорту товарів ЄС з України).

2. Аналізу динаміки експорту та імпорту товарів та послуг між Україною та Польщею показав збільшенні обсягів товарообороту за останні 2016-2017 рр. проведений багатофакторний кореляційний аналіз залежності експорту та імпорту товарів та послуг від впливових факторів дав змогу встановити, що на динаміку імпорту товарів та послуг найбільше впливають внутрішньо-економічні та політичні процеси України, в той час як за експортом товарів та послуг найбільшу залежність демонструє індекс глобальної конкурентоспроможності України та Глобальний індекс інновацій відповідно.

3. Оцінка розрахованих показників безпеки торгівлі України та Польщі показала, з одного боку, відповідність більшості показників нормативним, а з іншого – наявність певних загроз. Головними ризиками у зовнішній торгівлі України та Польщі є нераціональна структура товарообмінних операцій: значна питома вага товарів у сировинній групі в експорті України та значна питома вага енергетичної групи в імпорті до України.

4. Проведені дослідження дали можливість систематизувати ключові негативні чинники розвитку зовнішньоторговельних відносин України та Польщі, які нами було згруповано за такими ознаками як: політичні, організаційно-управлінські, виробничі, внутрішньо-економічні, маркетингово-збутові.

5. За результатами аналізу індексу відносних порівняльних переваг України запропоновано переформатування існуючої товарної структури України шляхом включення до її складу конкурентоспроможної продукції на ринку ЄС: продукти металургійної галузі (залізні, титанові, фолієві та інші руди), титан, кварц, шлак та зола, продукція виробників та переробників сої (соєва олія, соєвий шрот та макух), покриття для підлоги (лінолеумів).

6. Запропоновані заходи щодо подальшого розвитку стратегічного співробітництва в торгівлі України та Польщі, які включають: збільшення експорту високотехнологічної продукції і частки послуг до загального обігу; гармонізація економічного законодавства відповідно до стандартів Європейського Союзу та міжнародних норм; удосконалення нормативно-правового регулювання ЗЕД в Україні, підтримка ефективних національних товаровиробників; зняття існуючих бар'єрів у торгівлі та поглиблення виробничої кооперації; спрощення та збільшення прозорості процедур митного оформлення; активізації взаємодії правоохоронних органів України та Польщі підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Countries and region – Ukraine [Електронний ресурс]. – <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/ukraine/>
2. European statistical system [Електронний ресурс]. – <https://ec.europa.eu/eurostat>
3. EU–Ukraine trade relations [Електронний ресурс]. – <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/EDN-20180709-1?inheritRedirect=true>
4. European External Action Service [Електронний ресурс]. – https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-Homepage/29685/node/29685_uk
5. Export Promotion Office (Міністерство економіки та торгівлі України) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.compet.kh.gov.ua/images/2018/Export/Poland_factbook_v04-1.pdf
6. Венцковський Д.Ю. Експортна стратегія України в системі забезпечення економічної безпеки : автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 21.04.01 “Економічна безпека держави” (економічні науки) / Д. Ю. Венцковський. – К.: Національний інститут проблем міжнародної безпеки, 2010.
7. Державна підтримка українського експорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/tovaroobig_z_ukr/pol/1790.html
8. Кабінет Міністрів України. Урядовий портал [Електронний ресурс]. – <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/eksport-tovariv-ukrayini-zris-na-209-za-10-misyaciv-2017-roku>
9. Економічний бюлетень Посольства України в РП вересень 2016 року №111 [Електронний ресурс]. – https://mfa.gov.ua/mediafiles/sites/poland/files/biuletен_wer_16.docx+&cd=2&hl=ru&ct=clnk&gl=ua

10. Информационный портал Сегодня [Электронный ресурс]. – <https://www.segodnya.ua/economics/enews/ot-2010-k-2015-kak-menyalas-geografiya-torgovli-ukrainy-i-kto-zamenit-nam-rossiyu-666026.html>

11. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13>

12. Семів С.Р., Писаренко С.М., Моренова Н.Ю. Конкурентоспроможність економіки України в умовах євроінтеграції // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. – Сборник научных трудов. Донецк: ДонНУ, 2006. – 1304 с. – с. 884-890.

ДОДАТКИ ДОДАТОК А

Таблиця А.1 – Товарна структура експорту України до Польщі у тис. дол. США

Показник за УКТЗЕД	2013	2014			2015			2016			2017		
	вартість, тис. дол. США	вартість, тис. дол. США	Тпр, %	Тр, %	вартість, тис. дол. США	Тпр, %	Тр, %	вартість, тис. дол. США	Тпр, %	Тр,%	вартість, тис. дол. США	Тпр,%	Тр,%
	2 547 824,0	2 644 656,8	3,9	103,9	1 977 329,6	-25,2	74,8	2 200 010,1	11,3	111,3	2 724 589,7	23,8	123,8
04 молоко та молочні продукти, яйця птиці; натуральний мед	10 192,9	16 148,7	58,4	158,4	13 125,3	-18,7	81,3	18 199,4	38,7	138,7	23 339,0	28,2	128,2
08 їстівні плоди та горіхи	13 987,2	16 721,5	19,5	119,5	16 952,3	1,4	101,4	23 685,1	39,7	139,7	40 729,2	72,0	172,0
12 насіння і плоди олійних рослин	97 045,4	74 058,2	-23,3	76,7	55 977,3	-24,4	75,6	100 246,6	79,1	179,1	78 299,1	-21,9	78,1
15 жири та олії тваринного або рослинного походження	60 454,6	60 190,8	-0,4	99,6	47 789,2	-20,6	79,4	76 441,8	60,0	160,0	131 655,8	72,2	172,2
20 продукти переробки овочів	141 249,5	120 669,3	-14,6	85,4	78 794,4	-34,7	65,3	51 441,6	-34,7	65,3	55 597,7	8,1	108,1
21 різні харчові продукти	2 825,2	4 166,9	147,7	0,2	4 528,9	108,7	0,2	4 525,5	99,9	0,2	4 207,2	93,0	0,2
23 залишки і відходи харчової промисловості	115 273,0	127 796,7	10,9	110,9	91 669,6	-28,3	71,7	75 414,2	-17,7	82,3	84 830,8	12,5	112,5
26 руди, шлаки і зола	391 868,1	363 598,1	-7,1	92,9	217 890,6	-40,1	59,9	192 889,8	-11,5	88,5	287 711,2	49,2	149,2
27 палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки	137 005,0	106 860,2	-22,0	78,0	21 111,3	-80,2	19,8	56 888,9	169,5	269,5	67 365,0	18,4	118,4
41 шкури	32 426,1	29 235,7	-9,8	90,2	26 907,7	-8,0	92,0	34 679,2	28,9	128,9	46 667,2	34,6	134,6
44 деревина і вироби з деревини	103 850,7	168 508,7	62,3	162,3	178 352,8	5,8	105,8	187 867,8	5,3	105,3	210 242,3	11,9	111,9
72 чорні метали	610 341,1	610 210,7	-0,0	100,0	354 816,6	-41,9	58,1	425 617,5	20,0	120,0	439 554,6	3,3	103,3
73 вироби з чорних металів	57 682,7	54 425,7	-5,6	94,4	51 519,7	-5,3	94,7	63 856,3	23,9	123,9	85 297,3	33,6	133,6
76 алюміній і вироби з нього	10 627,3	10 739,3	1,1	101,1	22 200,4	106,7	206,7	21 729,2	-2,1	97,9	38 127,3	75,5	175,5
84 реактори ядерні, котли, машини	45 162,5	58 639,2	30,1	130,1	41 906,8	-28,5	71,5	41 670,8	-0,6	99,4	50 182,0	20,4	120,4
85 електричні машини	293 826,9	315 792,3	7,5	107,5	279 401,7	-11,5	88,5	274 873,9	-1,6	98,4	331 661,8	20,7	120,7
94 меблі	61 868,1	74 045,2	19,7	119,7	77 966,6	5,3	105,3	121 559,3	55,9	155,9	194 758,7	60,2	160,2

Джерело: побудовано за даними Держкомстату України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/

Таблиця А.2 – Структура експорту послуг з України до Польщі у тис. дол. США

Показник за УКТЗЕД	2013	2014			2015			2016			2017		
	Обсяг , тис.дол. США	Обсяг , тис.дол. США	Тросту %	Тприрост у %	Обсяг , тис.дол. США	Тросту %	Тприрост у %	Обсяг , тис.дол. США	Тросту %	Тприрост у %	Обсяг , тис.дол. США	Тросту %	Тприрост у %
	213277,3	202796,6	93,1	-6,9	181917,1	89,7	-10,3	220571,0	121,2	21,2	296313,2	134,3	34,3
Послуги з переробки матеріальних ресурсів	79229,2	78085,1	97,2	-2,8	75462,4	96,6	-3,4	96813,59	128,29	28,29	136641,2	141,1	41,1
Послуги з ремонту та технічного обслуговування, що не віднесені до інших категорій	4613,9	2302,5	49,4	-50,6	2286,6	99,3	-0,7	2423,0	106,0	5,96	1533,5	63,3	-36,7
Транспортні послуги	74767,6	65762,2	86,4	-13,6	55087,9	83,8	-16,2	61080,7	110,9	10,88	95831,8	156,9	56,9
Послуги, пов'язані з подорожами	11947,0	7073,6	68,2	-31,8	7676,8	108,5	8,5	5615,2	73,1	-26,86	6775,9	120,7	20,7
Послуги з будівництва	2543,5	2132,2	79,2	-20,8	1462,0	68,6	-31,4	2899,1	198,3	98,30	7731,1	266,7	166,7
Послуги зі страхування	1445,1	685,4	39,7	-60,3	887,3	129,5	29,5	12470,5	1405,4	1305,44	6491,8	52,1	-47,9
Послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю	239,7	1058,3	441,5	341,5	296,2	28,0	-72,0	145,9	49,3	-50,73	224,8	154,1	54,1
Роялті та інші послуги, пов'язані з використанням інтелектуальної власності	163,0	194,7	119,1	19,1	157,6	80,9	-19,1	221,1	140,3	40,31	257,2	116,3	16,3
Послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги	17186,4	21772,3	124,5	24,5	21568,9	99,1	-0,9	23524,8	109,1	9,07	19264,3	81,9	-18,1
Ділові послуги	20237,1	22675,4	97,8	-2,2	14820,4	65,4	-34,6	14756,2	99,6	-0,43	19194,9	130,1	30,1
Послуги приватним особам, культурні та рекреаційні послуги	547,8	864,0	160,5	60,5	2020,8	233,9	133,9	371,0	18,4	-81,64	1984,2	534,8	434,8
Державні та урядові послуги	357,2	190,8	47,4	-52,6	190,2	99,7	-0,3	250,1	131,5	31,47	382,5	153,0	53,0

Джерело: побудовано за даними Держкомстату України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/

Таблиця А.3 – Структура імпорту товарів з Польщі до України у тис. дол. США

Показник УКТЗЕД	2013	2014			2015			2016			2017		
	вартість, тис. дол. США	вартість, тис. дол. США	Тросту %	Тприр осту %	вартість, тис. дол. США	Тросту %	Тприр осту %	вартість, тис. дол. США	Тросту %	Тприр осту %	вартість, тис. дол. США	Тросту %	Тприр осту %
02 м'ясо та їстівні субпродукти	81 162,7	42 273,1	52,1	-47,9	45 704,1	108,1	8,1	38 118,0	83,4	-16,6	51 461,6	135,0	35,0
27 палива мінеральні; нафта і продукти її перегонки	681 393,0	513 638,2	75,4	-24,6	472 209,4	91,9	-8,1	427 104,5	90,4	-9,6	625 739,6	146,5	46,5
32 екстракти дубильні	61 201,5	46 222,0	76,0	-24,0	36 242,8	78,4	-21,6	47 760,7	131,8	31,8	57 959,5	121,4	21,4
33 ефірні олії	90 956,1	66 360,7	73,0	-27,0	50 868,9	76,7	-23,3	67 953,4	133,6	33,6	85 739,3	126,2	26,2
34 мило, поверхнево-активні органічні речовини	49 626,7	44 730,5	90,1	-9,9	37 904,1	84,7	-15,3	49 972,5	131,8	31,8	56 580,4	113,2	13,2
39 пластмаси, полімерні матеріали	384 622,9	298 951,0	78,1	-21,9	210 731,3	70,5	-29,5	248 173,5	117,8	17,8	292 602,3	117,9	17,9
40 каучук, гума	75 510,6	39 459,5	52,5	-47,5	32 862,7	83,3	-16,7	36 636,0	111,5	11,5	54 848,8	149,7	49,7
41 шкіри	3 433,6	35 809,0	1 042,9	942,9	36 752,2	102,6	2,6	62 533,4	170,1	70,1	74 644,5	119,4	19,4
44 деревина і вироби з деревини	96 753,6	70 963,7	76,4	-23,6	30 990,6	43,7	-56,3	35 885,9	115,8	15,8	44 674,7	124,5	24,5
48 папір та картон	341 894,4	109 387,3	32,0	-68,0	75 468,7	69,0	-31,0	88 180,7	116,8	16,8	99 070,1	112,3	12,3
63 інші готові текстильні вироби	20 590,5	18 926,8	92,1	-7,9	22 293,0	117,8	17,8	54 957,4	246,5	146,5	54 585,7	99,3	-0,7
72 чорні метали	116 290,0	82 832,1	71,5	-28,5	57 024,0	68,8	-31,2	70 244,3	123,2	23,2	67 949,2	96,7	-3,3
73 вироби з чорних металів	120 469,3	82 321,3	68,7	-31,3	58 324,9	70,9	-29,1	60 889,5	104,4	4,4	82 648,2	135,7	35,7
84 реактори ядерні, котли, машини	321 904,2	252 123,2	78,9	-21,1	169 353,4	67,2	-32,8	234 278,6	138,3	38,3	296 220,6	126,4	26,4
85 електричні машини	349 101,2	316 148,1	92,7	-7,3	228 109,2	72,2	-27,8	236 160,5	103,5	3,5	291 085,9	123,3	23,3
87 засоби наземного транспорту крім залізничного	148 672,0	91 194,6	61,4	-38,6	73 050,6	80,1	-19,9	98 122,3	134,3	34,3	173 348,8	176,7	76,7
96 різні готові вироби	6 827,9	131 811,4	1 931,0	1 831,0	60 541,1	45,9	-54,1	55 687,1	92,0	-8,0	62 049,0	111,4	11,4
Всього	4 074 248,0	3 070 819,6	75,8	-24,2	2 324 048,2	75,7	-24,3	2 693 326,6	115,9	15,9	3 453 816,5	128,2	28,2

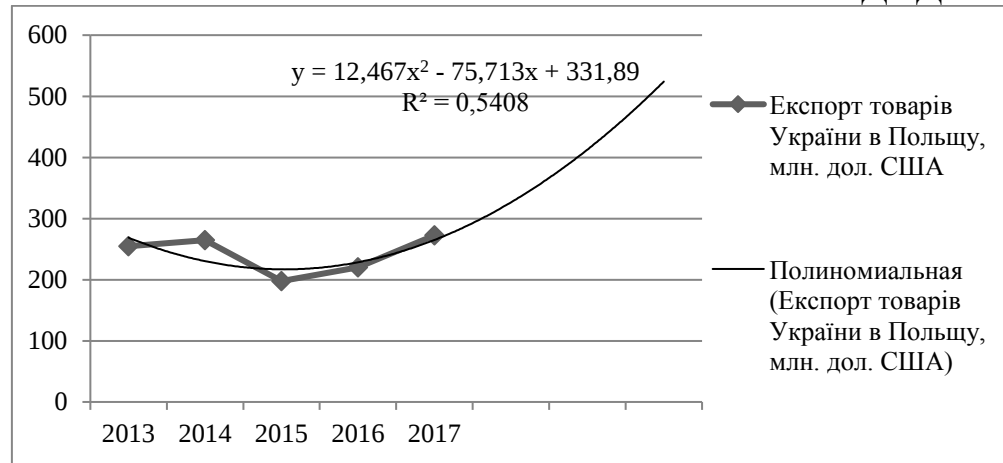
Джерело: побудовано за даними Держкомстату України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/

Таблиця А.4 – Структура імпорту послуг з Польщі до України у тис. дол. США

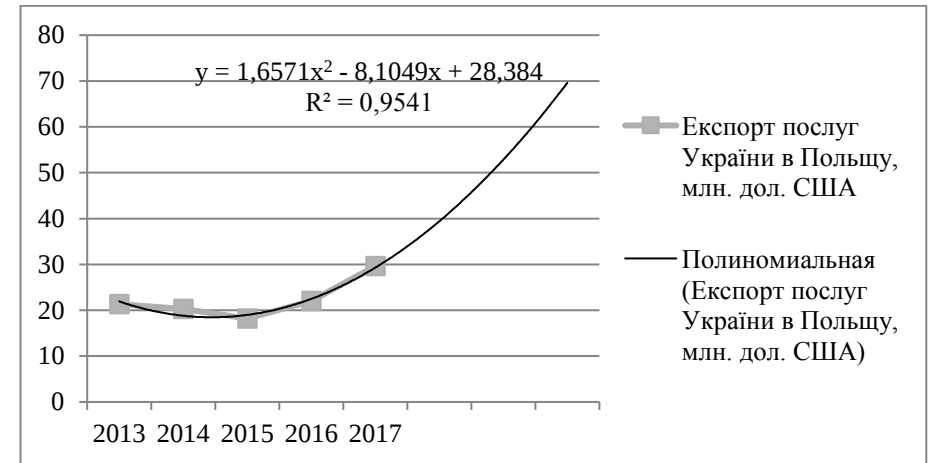
Показник УКТЗЕД	2013	2014			2015			2016			2017		
	Обсяг , тис.дол. США	Обсяг , тис.дол. США	Трос ту %	Тпри росту %	Обсяг , тис.дол. США	Трос ту %	Тпри росту %	Обсяг , тис.дол. США	Трос ту %	Тприр осту %	Обсяг , тис.дол. США	Трос ту %	Тпри росту %
Всього	165563,5	148370,4	88,6	-11,4	98746,1	66,6	-33,4	138649,8	140,4	40,4	150241,0	108,4	8,4
Послуги з переробки матеріальних ресурсів	180,1	13,7	7,6	-92,4	0,1	1,0	-99,0	-	-	-	2,9	-	-
Послуги з ремонту та технічного обслуговування, що не віднесені до інших категорій	8317,9	7442,1	87,6	-12,4	4822,3	64,8	-35,2	5946,2	123,3	23,30	8807,5	148,1	48,1
Транспортні послуги	72140,1	57603,8	77,8	-22,2	43696,0	75,9	-24,1	61185,9	140,0	40,03	69994,4	114,4	14,4
Послуги, пов'язані з подорожами	19251,9	11555,1	65,5	-34,5	8128,2	70,3	-29,7	9856,6	121,3	21,27	12392,2	125,7	25,7
Послуги з будівництва	1530,2	2856,6	160,1	60,1	1823,6	63,8	-36,2	1636,8	89,8	-10,24	2147,0	131,2	31,2
Послуги зі страхування	9198,1	7361,9	79,7	-20,3	4864,9	66,1	-33,9	22299,2	458,4	358,37	3023,3	13,6	-86,4
Послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю	1449,4	6493,0	448,0	348,0	7125,0	109,7	9,7	2746,6	38,5	-61,45	654,2	23,8	-76,2
Роялті та інші послуги, пов'язані з використанням інтелектуальної власності	6227,5	5807,5	92,9	-7,1	2807,8	48,3	-51,7	3709,7	132,1	32,12	3874,4	104,4	4,4
Послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги	12983,6	12473,1	94,2	-5,8	8170,4	65,5	-34,5	9706,5	118,8	18,80	17305,9	178,3	78,3
Ділові послуги	31075,6	34165,2	106,6	6,6	14799,3	43,3	-56,7	19049,4	128,7	28,72	29076,3	152,6	52,6
Послуги приватним особам, культурні та рекреаційні послуги	94,0	132,7	141,1	41,1	100,7	75,9	-24,1	131,1	130,2	30,20	131,6	100,3	0,3
Державні та урядові послуги	3115,0	2465,6	79,1	-20,9	2407,8	97,7	-2,3	2381,7	98,9	-1,08	2831,4	118,9	18,9

Джерело: побудовано за даними Держкомстату України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/

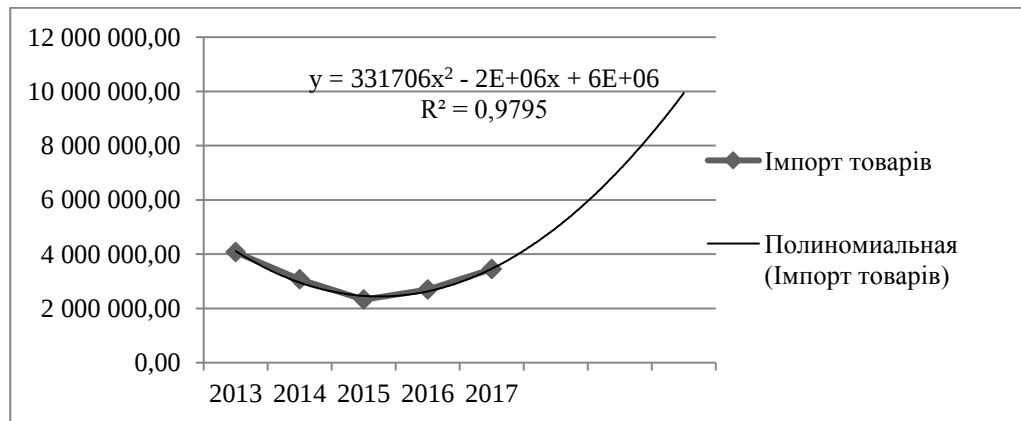
ДОДАТОК Б

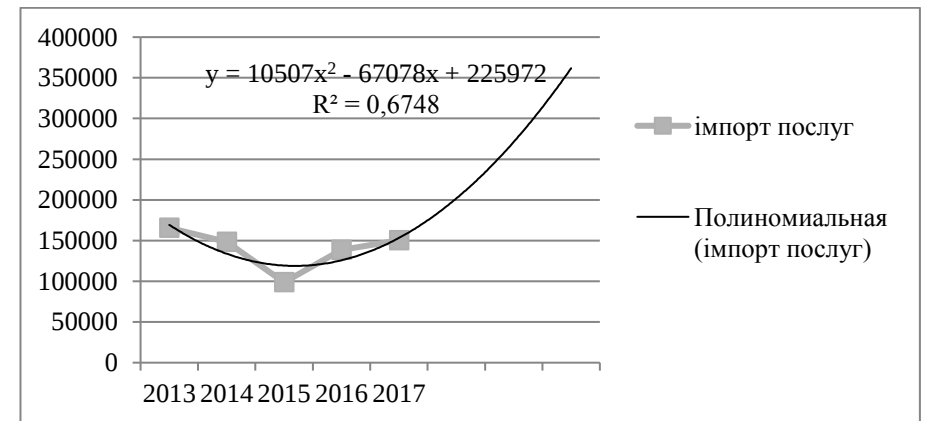
а

б

в

г

Рисунок 3.1 - Прогноз експорту товарів (а) та послуг (б) до України з Польщі; імпорту товарів (в) та послуг (г) до України з Польщі

Джерело: побудовано за даними Держкомстату України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/

ДОДАТОК В

Таблиця В.1- Вихідна інформація по факторам впливу на імпорт товарів з Польщі в Україні

Імпорт товарів, дол. США	ВВП на душу населення, дол. США	Індекс зміни споживчих цін, з грудня до грудня попереднього року, % (X2)	Курс дол. до грн., 100 \$/100 грн. (X1)	Індекс політичної стабільності	Рівень загальної глобалізації
У	X1	X2	X3	X4	X5
4 074 248,00	3969	100,5	799,3	-0,78	67,78
3 070 819,60	3095	124,9	1615,78	-2,02	68,85
2 324 048,20	2135	143,3	2515,18	-1,96	70,6
2 693 326,60	2201	112,4	2711,9	-1,86	70,71
3 453 816,50	2656	113,7	2800,88	-1,91	70,24

Таблиця В.2- Кореляційна матриця по факторам впливу на імпорт товарів з Польщі в Україні

	У	X1	X2	X3	X4	X5
У	1					
X1	0,898	1				
X2	-0,829	-0,644	1			
X3	-0,674	-0,927	0,424	1		
X4	0,777	0,815	-0,686	-0,778	1	
X5	-0,796	-0,980	0,521	0,973	-0,754	1

Таблиця В.3- Вихідна інформація по факторам впливу на імпорт послуг з Польщі в Україні

Імпорт послуг, дол. США	ВВП на душу населення, дол. США	Індекс зміни споживчих цін, з грудня до грудня попереднього року, % (X2)	Курс дол. до грн., 100 \$/100 грн. (X1)	Індекс політичної стабільності	Рівень загальної глобалізації
У	X1	X2	X3	X4	X5
165563,5	3969	100,5	799,3	-0,78	67,78
148370,4	3095	124,9	1615,78	-2,02	68,85
98746,1	2135	143,3	2515,18	-1,96	70,6
138649,8	2201	112,4	2711,9	-1,86	70,71
150241	2656	113,7	2800,88	-1,91	70,24

Таблиця В.4- Кореляційна матриця по факторам впливу на імпорт послуг з Польщі в Україні

	У	X1	X2	X3	X4	X5
У	1					
X1	0,78	1				
X2	-0,91	-0,64	1			
X3	-0,55	-0,93	0,42	1		
X4	0,57	0,81	-0,69	-0,78	1	
X5	-0,69	-0,98	0,52	0,97	-0,75	1

Таблиця В.5- Вихідна інформація по факторам впливу на експорт товарів з України в Польщу

Експорт т оварів України в Польщу, млн. дол. США	ВВП на душу нас., дол. США	Індекс зміни споживчих цін, з грудня до грудня попереднього року, % (X2)	Курс дол. до грн, 100 \$/100 грн. (X1)	Індекс політич ної стабіль ності	Рівень загальної глобаліза ції	Глобаль на конкурен тоспромож ність	Рейтин г DOING BUSSI NESS	Рейтинг за Глобальни м індексом інновацій
У	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8
254,78	3969	100,5	799,3	-0,78	67,78	4,05	112	73
264,47	3095	124,9	1615,78	-2,02	68,85	4,14	96	62
197,73	2135	143,3	2515,18	-1,96	70,6	4,03	83	66
220,01	2201	112,4	2711,9	-1,86	70,71	4	80	56
272,46	2656	113,7	2800,88	-1,91	70,24	4,11	76	50

Таблиця В.6- Кореляційна матриця по факторам впливу на експорт товарів з України в Польщу

	У	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8
У	1								
X1	0,62	1							
X2	-0,58	-0,64	1						
X3	-0,35	-0,93	0,42	1					
X4	0,20	0,81	-0,69	-0,78	1				
X5	-0,55	-0,98	0,52	0,97	-0,75	1			
X6	0,80	0,35	0,02	-0,20	-0,23	-0,36	1		
X7	0,28	0,91	-0,42	-1,00	0,81	-0,95	0,11	1	
X8	-0,24	0,58	-0,01	-0,81	0,68	-0,67	-0,22	0,84	1

Таблиця В.7- Вихідна інформація по факторам впливу на експорт послуг з України в Польщу

Експорт послуг України в Польщу, млн. дол. США	ВВП на душу нас., дол. США	Індекс зміни споживчих цін, з грудня до грудня попереднього року, % (X2)	Курс дол. до грн, 100 \$/100 грн. (X1)	Індекс політич ної стабіль ності	Рівень загально ї глобаліза ції	Глобальна конкурен тоспромож ність	Рейтинг DOING BUSSIN ESS	Рейтинг за Глобальни м індексом інновацій
У	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8
21,33	3969	100,5	799,3	-0,78	67,78	4,05	112	73
20,28	3095	124,9	1615,78	-2,02	68,85	4,14	96	62
18,19	2135	143,3	2515,18	-1,96	70,6	4,03	83	66
22,06	2201	112,4	2711,9	-1,86	70,71	4	80	56
29,63	2656	113,7	2800,88	-1,91	70,24	4,11	76	50

Таблиця В.8- Кореляційна матриця по факторам впливу на експорт послуг з України в Польщу

	У	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8
У	1								
X1	0,01	1							
X2	-0,47	-0,64	1						
X3	0,37	-0,93	0,42	1					
X4	-0,07	0,81	-0,69	-0,78	1				
X5	0,16	-0,98	0,52	0,97	-0,75	1			
X6	0,35	0,35	0,02	-0,20	-0,23	-0,36	1		
X7	-0,41	0,91	-0,42	-1,00	0,81	-0,95	0,11	1	
X8	-0,74	0,58	-0,01	-0,81	0,68	-0,67	-0,22	0,84	1

ДОДАТОК Г

Таблиця Г.1 – Зовнішня торгівля України товарами з країнами ЄС за SITC у євро

Товарна структура / Показник	Експорт (і)	Імпорт	Оборот	Сальдо	Index (B) =
0 - Їжа та живі тварини	2 965 185 824	1 255 951 599	4 221 137 423	1 709 234 225	1,443
04 - Зерно та зернові	1 782 721 420	175 545 311	1 958 266 731	1 607 176 109	7,353
05 - Овочі та фрукти	270 667 912	185 233 779	455 901 691	85 434 133	0,939
06 - Цукор, його замічник, мед	127 254 309	29 688 092	156 942 401	97 566 217	2,175
08 - Корма для тварин	527 658 487	118 179 321	645 837 808	409 479 166	4,993
2 – Неістивні сировинні матеріали, крім палива	3 196 024 333	558 055 442	3 754 079 775	2 637 968 891	6,942
22 – Насіння олійних культур	945 010 198	155 005 084	1 100 015 282	790 005 114	32,349
24 – Деревина	457 433 689	4 850 546	462 284 235	452 583 143	4,728
27 – Добрива, сировинні мінерали (крім вугілля, нафтопродуктів та цінних каменів)	284 760 221	55 483 228	340 243 449	229 276 993	21,744
28 - Металоносні руди та металом	1 429 402 185	19 170 318	1 448 572 503	1 410 231 867	11,535
3 - Мінеральні палива, мастильні матеріали і відповідні	869 841 893	1 550 386 132	2 420 228 025	-680 544 239	1,953
34 – Природний та виробничий газ	500 862 168	584 493 636	1 085 355 804	-83 631 468	26,595
35 – Електричний струм	216 146 451	2 362 721	218 509 172	213 783 730	17,777
4 – Тваринні і рослинні масла, жири та воски	1 377 085 708	47 625 876	1 424 711 584	1 329 459 832	44,78
42 – Рослинні жири та олія рафінована, сира, фракційна	1 369 625 277	12 485 478	1 382 110 755	1 357 139 799	95,818
56 - Добрива (крім тих, що належать до групи 272)	54 969 845	122 006 837	176 976 682	-67 036 992	1,062
6 - Виготовлені товари за матеріалами	4 366 145 791	2 779 849 423	7 145 995 214	1 586 296 368	1,279
61 – Шкіра та хутро	78 608 332	143 270 072	221 878 404	-64 661 740	3,651
63 – Виробництво корку і деревини (вкл. меблі)	423 325 609	132 612 157	555 937 766	290 713 452	1,457
67 - Залізо і сталь	3 221 707 530	298 593 917	3 520 301 447	2 923 113 613	6,704
Всього	16 683 183 395	20 196 406 705	36 879 590 100	-3 513 223 310	-

Джерело: Розроблено автором на основі Eurostat [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ec.europa.eu/eurostat>

Таблиця Г.2 – Зовнішня торгівля Польщі товарами з країнами ЄС за SITC у євро

Товарна структура / Показник	Експорт (j)	Імпорт	Оборот	Сальдо	Index (B)
00 – живі тварини	131 655 888	800 175 841	931 831 729	-668 519 953	17,067
01 - м'ясо Та м'ясні Препарати	4 137 781 909	1 745 860 220	5 883 642 129	2 391 921 689	4,243
02 - молочні продукти та яйця птахів	1 884 207 466	1 025 697 264	2 909 904 730	858 510 202	12,374
03 - риба, ракові, моллюскові та водні безхребетні	1 606 960 051	1 160 579 756	2 767 539 807	446 380 295	9,012
07 - кава, чай, какао, спеції та виробництво	1 596 527 292	1 900 338 666	3 496 865 958	-303 811 374	4,849
09 - різні продукти та препарати	2 270 730 344	1 331 924 691	3 602 655 035	938 805 653	4,101
1 - напої та табак	3 268 573 632	1 232 552 739	4 501 126 371	2 036 020 893	17,305
12 – тютюн і тютюнові вироби	2 654 054 465	526 964 019	3 181 018 484	2 127 090 446	5822,393
22 – насіння олійних культур	249 779 742	308 737 978	558 517 720	-58 958 236	150,358
24 - деревина	827 331 362	372 184 036	1 199 515 398	455 147 326	46,412
25 - макулатура та відходи	214 511 930	436 194 338	650 706 268	-221 682 408	5,547
53 - фарба, дубильні і фарбувальні матеріали	544 361 158	1 547 890 589	2 092 251 747	-1 003 529 431	3,215
54 - лікарські та фармацевтичні продукти	3 052 514 095	4 965 421 579	8 017 935 674	-1 912 907 484	15,846
55 - ефірні масла і парфуми; туалетні, полірні та очищаючі препарати	2 739 542 614	2 814 532 810	5 554 075 424	-74 990 196	5,829
57 - пластик у первинних формах	1 790 020 769	5 775 001 939	7 565 022 708	-3 984 981 170	4,415
59 - хімічні матеріали і продукти	2 799 504 677	3 845 914 387	6 645 419 064	-1 046 409 710	5,388
64 - папір, картон та вироби з паперової маси	3 265 678 788	4 154 830 186	7 420 508 974	-889 151 398	4,190
69 - вироби з металу	7 749 348 248	6 442 213 401	14 191 561 649	1 307 134 847	5,709
71 - енергетичні машини і обладнання	5 020 552 089	3 790 532 648	8 811 084 737	1 230 019 441	9,113
72 - машини, спеціалізовані для певної промисловості	2 074 387 250	4 784 808 677	6 859 195 927	-2 710 421 427	8,182
74 - промислові машини і обладнання, і машинні частини,	5 322 820 476	8 257 730 495	13 580 550 971	-2 934 910 019	22,545
77 - електричні машини, апаратура та апарати, електричні частини	11 540 639 958	10 860 525 902	22 401 165 860	680 114 056	37,522
78 - дорожньо-транспортні засоби (в т.ч. авто)	18 623 762 073	18 582 481 660	37 206 243 733	41 280 413	32,641
79 - інше обладнання для машин та транспорту	3 075 837 098	1 813 227 961	4 889 065 059	1 262 609 137	5,391
8 - різні готові вироби	27 279 060 737	18 706 533 722	45 985 594 459	8 572 527 015	3,438
82 - меблі та їх частини, постіль, матраци, диванні подушки	8 844 878 577	1 598 169 070	10 443 047 647	7 246 709 507	216,039
84 – одяг та аксесуари	4 469 574 101	3 798 797 656	8 268 371 757	670 776 445	5,653
85 - взуття	1 095 582 047	1 462 076 492	2 557 658 539	-366 494 445	4,202
87 - професійні, наукові та контрольно-вимірювальні прилади і апарати	1 715 869 598	2 616 888 830	4 332 758 428	-901 019 232	63,088
89 - невказані інші готові вироби	9 232 917 580	7 434 799 196	16 667 716 776	1 798 118 384	6,847
Всього	157 861 734 874	157 471 284 622	315 333 019 496	390 450 252	-

Джерело: Розроблено автором на основі Eurostat [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ec.europa.eu/eurostat>

